

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIV. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

Indulgentiæ a fidelibus toto orbe Christiano libenter, & cum gratiarum actione suscipiuntur. At certum est, Indulgentiam hoc requirere, vt qui eas sumit, iam sit in statu gratiæ, & liber à reatu mortis æternæ, & solùm pro temporalibus pœnitentiis satisfacere teneatur: Indulgentiæ enim à temporalibus pœnitentiis homines liberant, si tamen priùs ab æternarum reatu liberati fuerint. Quare vniuersa Ecclesia credit, per Contritionem cum voto Confessionis, à reatu peccati mortalis homines liberari, atque in gratiam cum Deo redire.

POSTREMO, opponimus id quod etiam Aduersarius admittit; in articulo mortis, si non adsit qui reconciliet peccatentem, vel baptizet Catechumenum, posse eos per veram Contritionem cum desiderio Sacramenti percipiendi, non solùm iustificari, sed etiam continuò ad æternam gloriam peruenire. Id enim docet Ambrosius in orat. de obitu Valentiniani Iunioris, Augustinus lib. 4. de Baptismo contra Donatistas, ca. 22. Bernardus in epist. 77. ad Hugonem, & Innocentius III. cap. Ad Apostolicam, de presbytero non baptizato. At certè non est articulus mortis, qui homines illos iustificat, sed vera conuersio, & cordis contritio cum desiderio Sacramenti suscipiendi. Articulus enim mortis solùm excusat à præuaricatione præcepti, ac facit vt non sit reus Sacramenti non percepti, qui non idèò Sacramentum non habuit, quia noluit, sed quia non potuit. Ergo vbicumque eadem causa fuerit, id est, vera Contritio cum proposito Sacramenti suscipiendi, idem etiam continuò sequetur effectus.

CAPVT XIV.

Soluuntur obiectiones.

MULTAE sunt obiectiones, & graues aduersus ea quæ superiore cap. disputata sunt. PRIMA obiectio: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam amplexatus est multum.* Lucæ 7. Dominus peccata dimittit, cum ait: *Remittuntur ei peccata multa.* vt verba ipsa sonant, quæ præsentis temporis sunt, & vt sentire videtur S. Thomas in 3. part. quæst. 64. art. 3. necesse est, vt aliquo tempore fuerit mulier in peccatis suis, licet charitate flagraret. Non enim tunc primùm cœpit diligere, cum audiuit Absolutionem suam.

suam, sed multò antè cœperat: Dominus enim non ait: Quia diligit multum, sed: *Quia dilexit multum*. NE QVE respon- deri potest, remissam fuisse pœnam temporalem, non autem æternam, cùm Dominus ait: *Dimittuntur ei peccata multa*. Nam in parabola duorum debitorum explicuit Dominus se loqui de condonatione debiti, pro qua debitores satisfacere nunquam potuissent: *Non habentibus*, inquit, *Unde redde- rent, donauit utrisque*. at satisfacere pro temporali pœna, possunt ij, quibus Deus donauit æternam, & quos gratia sua diuites fecit.

RESPONDEO, verba illa: *Dimittuntur ei peccata multa*, non cogunt vt dicamus, illo ipso tempore peccata fuisse fœ- minæ illi dimissa, quo verba illa Dominus pronunciauit: nam etiam postea interiecto aliquanto spatio temporis, ite- rum Dominus ait: *Remittuntur tibi peccata tua*. nec tamen dicere debemus, bis eadem peccata fuisse dimissa. Verba igitur Domini: *Remittuntur ei peccata multa*, &c. nihil aliud significant, nisi, magnam dilectionem causam fuisse magnæ indulgentiæ: & vt sanctus Gregorius explicat in homil. 33. magnam rubiginem peccati, magno charitatis igne purga- tam. Illa autem verba: *Remittuntur tibi peccata tua*, quæ ma- gis præ se ferunt formam præsentis Absolutionis; partim ab- soluunt exteriùs, & coram hominibus, eam quæ iam intùs à Deo absoluta erat; partim etiam confirmant Absolutionem inuisibiliter datam. Nam simile quid legimus Marci 5. vbi Dominus mulieri, quam iam sanauerat à fluxu sanguinis, ait: *Esse sana à plaga tua*. quo verbo non eam curauit, sed cura- tionem iam factam confirmauit. PORRO sancti Thomæ te- stimonium nihil concludit, quoniam in argumentis contra- riis rem illam breuiter attigit, sed non clarè exposuit, quid inde sentiret.

DICET aliquis, Si dilectio Dei causa fuit remissionis pec- catorum, priùs certè debuit esse dilectio, quàm peccati remis- sio: ergo dabitur tempus aliquod, quo dilectio Dei sine re- missione peccatorum fuerit.

RESPONDEO, dilectionem Dei super omnia, de qua hîc loquimur, vltimam esse dispositionem ad gratiam, & pecca- ti remissionem, & propterea esse quidem natura priorem, quàm sit remissio peccatorum, sed nullo puncto temporis

eam præcedere; quod idem in naturalibus formis & dispositionibus vsu venire Philosophi docent.

SECUNDA obiectio: *Qui non diligit me, sermones meos non seruat.* Ioan. 14. At Catechumeni ante remissionem peccatorum, sermones Domini diligenter obseruant: igitur Catechumeni ante remissionem peccatorum Deum diligunt.

RESPONDEO, si de integra obseruatione mandatorum Dei agatur, falsa est assumptio: neque enim Catechumeni ante remissionem peccatorum omnia mandata seruant, vel si ea seruant, non carent remissione peccatorum, vt supra ex Augustino demonstraui.

TERTIA obiectio: *Si quis diligit me, sermonem meum seruat, & Pater meus diliget eum, & ad eum Veniemus,* etc. hic igitur est ordo iustificationis, vt primùm quis diligit Deum, deinde mandata seruet, postremò illi per aduentum Patris, & Filij, & Spiritus sancti peccata omnia remittantur.

RESPONDEO, illud: *Pater meus diliget eum, & ad eum Veniemus,* etc. ad gloriam æternam, non ad iustificationem à peccatis referendum est, vt S. Augustinus tract. 75. in Ioan. & S. Cyrillus lib. 10. in Ioan. cap. 1. referunt. Itaque hic est ordo quem Dominus hoc loco statuit graduum ad vitam æternam, vt quis primùm diligit Deum, deinde mandata omnia seruet, postremò diligatur à Deo dilectione illa perfecta, quæ beatitudinem confert. Quod idem apertius paulò antè his verbis Dominus explicauerat: *Qui diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* quod certè tunc fiet, cùm similes illi erimus: *Quis videbitur eum sicuti est.* I. Ioan. 3.

QUARTA obiectio. Act. 22. Ananias Paulo, quem postmodum conuersum esse, & vas electionis factum, ab ipso Domino audierat, sic ait: *Et nunc quid moraris? exurge, & baptizare, & ablue peccata tua, inuocato nomine illius.*

RESPONDEO, rectissimè dicuntur hæc Paulo ab Anania, quia debuit Paulus omnia facere, quæ ad peccata remittenda Dominus instituerat. Non enim certò sciebat Ananias ad eam perfectam Pauli conuersionem fuisse, vt sola sufficeret ad peccata eius delenda; licet eum à Domino singulariter præordinatum, & vas electionis futurum esse non dubitaret. Potuit etiam Ananias hortari Paulum, licet perfectissimè

conuersum & per hoc iustificatum, vt amplius peccata sua ablueret: iuxta illud Psalm. 50. *Amplius laua me ab iniquitate mea.* fortè enim non totius pœnæ reatus per conuersionem ei remissus fuerat; & si totius pœnæ reatus fuerat remissus, certè non deerant vulnera ex peccato relicta, vt propensiones malæ, & alia id genus multa, quæ per gratiam Dei curari poterant. DENIQUE & illud dici posset, debuisse Paulum iam intus lotum inuisibiliter, lauari etiam exterius visibiliter, vt non solum gratiam, sed etiam gratiæ signum haberet; vt sensus sit eorum verborum: *Ablue peccata tua*, id est, Ablutionis Sacramentum accipe: quo modo de Cornelio loquitur S. AVGVSTINVS quæst. 33. in librum Numeri: *Cornelius*, inquit, *audiens, & credens quod prædicauerat Petrus, ita mundatus est, & ante visibilem Baptismum, cum suis qui aderant, acciperet donum Spiritus sancti: & erunt amen nec visibile Sacramentum contemni potuit, & ablutus etiam extrinsecus, lauaret quodammodo Vestimenta sua.* Hæc ille.

QVINTA obiectio: *Si quis non amat Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, anathema sit.* I. Corint. 16. At impium est, execrari Catechumenos & pœnitentes, anhelantes ad remissionem peccatorum: igitur in illis est charitas Christi ante remissionem peccatorum.

RESPONDEO, Catechumeni & pœnitentes, si Christum super omnia diligunt, ac vera Dei charitate flagrant, iam apud Deum remissionem consequuti sunt, ad cuius remissionis Sacramentum piè, religioseque anhelant. Si autem per inchoatam dilectionem Dei (vt loquitur Concilium Trident. sess. 6. cap. 6.) paulatim disponuntur ad gratiam, non habent illi quidem remissionem peccatorum, sed neq; ex eorum numero habendi sunt, quos Apostolus execratur: ille siquidem eis tantum anathema dicit, qui Christum neque perfectè, neque imperfectè diligunt, vel etiam oderunt ac persequuntur, aut certè contemnunt, & agnoscere dedignantur.

SEXTA obiectio: *Qui nõ diligit, manet in morte.* I. Ioan. 3. Sed Catechumeni & pœnitentes ante remissionem peccatorum, viuunt, cum peccata sua confiteantur, quod mortui facere nequeunt, dicente Scriptura: *A mortuo, tanquam qui nõ est, perit confessio.* Eccles. 17. Igitur Catechumeni & pœnitentes ante remissionem peccatorum Deum diligunt.

Nnnn 5

RE-

RESPONDEO, Catechumeni & pœnitentes, dum diligere incipiunt (vt Concilium paulò antè citatum loquitur) simul viuere incipiunt, perfectè victuri, quando perfectè diligunt. Quare pulchrè Augustinus, lib. I. ad Simplicianum, quæst. 1. comparat Catechumenos embrionibus, qui in vteris matris concepti, viuere incipiunt, sed nascuntur postea per Baptismum, vt ad vitam perueniant sempiternam. Porro Confessio non est propriè opus vitæ, sed dispositio ad vitam: opera enim quæ propriè dicuntur vitæ, sunt opera iustitiæ bona, ac vitæ æternæ meritoria. AVGVSTINVS in Psalm. 110. *Iustitiam*, inquit, *homo non operatur, nisi iustificatus.* Et infra: *Vnde ergo illa confessio? nondum quidem opus est iustitiæ, sed delicti im- probatio.*

SEPTIMA obiectio. Apostolus 1. Corinth. 13. scribit, neque fidem, neque eleemosynas aliquid prodesse sine charitate. Sed impium est existimare vel dicere, nihil prodesse Catechumenis, & pœnitentibus fidem quam habêt, & eleemosynas quas faciunt, ante remissionem peccatorum: habent igitur illi charitatem, etiam ante remissionem peccatorum.

RESPONDEO, quod Apostolus ait, fidem, & eleemosynas non prodesse sine charitate, non ita accipiendum est, quod absolutè non profint, hoc est, nullam adferant vtilitatem, sed quòd nequeant hominem ad vitam æternam perducere, nisi cum charitate iungantur: alioqui enim fides, quamuis informis, donum Dei est, & multum prodest, cum sit iustificationis initium, & iustitiæ fundamentum. Si quis ædificij materialis fundamentum iecisset, ac deinde neq; parietes, neq; rectum superædificaret, nihil ei prodesset quod fecit, cum solo fundamento neque à sole, neque ab imbribus defendi posset: ac si vellet in ædificatione pergere, multum ei prodesset, quòd fundamentum iam haberet. Sic etiam fides informis, si semper maneat informis, non prodest, quia non saluat, multum tamen prodest, si ei spes & charitas adiungantur.

OCTAVA obiectio: In CHRISTO IESV neq; circumcisio aliquid valet, neq; præputium, sed fides, qua per dilectionem operatur. Galat. 5. Sed fides, qua Catechumeni & pœnitentes impetrât remissionem peccatorum, multum valet, igitur per dilectionem operatur.

RESPON-

RESPONDEO, fides quæ per dilectionem operatur, dicitur sola valere, quia sola perfectè iustificat, & saluat: sed non idè fides, quæ petit remissionem peccatorum, & inchoat iustificationem, nihil valet. Neque oportet Christianum hominem idem iudicium facere de fide, quæ magnum donū Dei est, & sine qua impossibile est placere Deo; & de circumcissione ac præputio, quæ nullam omninò vim habent ad iustificandum.

NONA obiectio: *Scientia inflat, charitas ædificat.* 1. Corinth. 8. Sed scientia Catechumenorum & pœnitentium non inflat, sed ædificat, cùm ad remissionem peccatorum hominem perducatur; igitur cum charitate coniuncta est etiam ante remissionem peccatorum.

RESPONDEO, non habet Apostolus, scientiam sine charitate semper inflare; sed scientiam occasionem superbiæ præbere solitam, & idè magis charitati, quàm scientiæ incumbendum esse. His autem non repugnat, ut scientia sine charitate, sed cum timore, qui charitatem præcedit, non inflat, sed deprimat; quod sæpe in pœnitentibus videmus, qui ex contemplatione Iudicij futuri, aut infernalium suppliciorum non modò non inflantur, sed etiam terrentur, & humiliantur.

DECIMA obiectio. Concilium Mileuitanum cap. 4. dicit anathema iis, qui dicunt gratiam dilectionis non esse necessariam ad non peccandum: sed non peccare, conuenit etiam Catechumenis ante remissionem peccatorum.

RESPONDEO, loquitur Concilium de gratia dilectionis, per quam homo vitare potest omnia peccata mortalia, siue omnia mandata seruare, quæ gratia non præcedit, sed simul infunditur cum remissione peccatorum: ut patet ex cap. 3. ubi dicitur, gratiam Dei per Iesum Christum, non solum remittere peccata, sed etiam iuuare ad non peccandum; & statim cap. 4. dicitur, hanc eandem gratiam non esse scientiam tantum, sed etiam charitatem. Quòd verò dicitur in argumento: *Catechumenis ante remissionem peccatorum conuenit non peccare*; in eo sensu verum est, quia non licet eis peccare, & auxilium Dei habent, quo possint vitare singula peccata; nõ tamen omnia simul vitabunt nisi posteaquam gratiam iustificationis fuerint adepti.

VNDE-

VNDECIMA obiectio. Concilium ARAUSICANVM
can. vlt. *Deus*, inquit, *nullis precedentibus meritis, fidem &*
amorem sui prius inspirat, Et Baptismi Sacramentum fideliter
requiramus. Item Concil. TRIDENT. sess. 6. cap. 6. dicitur
quod peccatores se ad iustitiam præparantes, Deum tâquam
fontem iustitiæ diligere incipiunt.

RESPONDEO, ista argumenta ferunt secum solutionem.
Nam Concilium Arausicanum apertè distinguit amorem il-
lum imperfectum, quem habent homines ante remissionem
peccatorum, à vera charitate, per quam seruantur omnia
mandata, quæ cum reatu mortalium peccatorum esse nõ po-
tèst: siquidem postquam dixerat: *Fidem & amorem sui prius*
inspirat; subdit, *Vt Baptismi Sacramentum fideliter requiramus,*
& post Baptismum, quæ ipsi sunt placita implere possimus. Concilium verò Tridentinum, clarissimè distinguit im-
perfectum illum amorem à charitate, quam cap. 7. dicit, cum
remissione peccatorum simul infundi.

DVODECIMA obiectio. S. Augustinus lib. 12. de ciuitate
Dei, cap. 9. & lib. 14. cap. 7. & libro de gratia Christi, cap. 21. &
alibi, docet bonam voluntatem esse id, quod in Scripturis rati-
tariùs charitas nominatur: sed bonam voluntatem habet
etiam ante remissionem peccatorum, cum Luca 2. præ-
mittatur pax hominibus bonæ voluntatis.

RESPONDEO bona voluntas, quam B. Augustinus vocat
charitatem, non est quæcunque bona voluntas, sed illa quæ
datur nobis per Spiritum adoptionis, in quo clamamus, Ab-
ba Pater, quæque diffunditur in cordibus nostris per Spiritum
inhabitantem, & quæ sola perducit ad vitam æternam.
NAM S. Augustinus eodem lib. 12. de ciuitate Dei, cap. 9. post-
quam dixit Angelos creatos cum bona voluntate, id est, cum
charitate; statim rationem subdit, quia de Angelis quoque
dici potest: *Charitas Dei diffusa est in cordibus eorum, per*
Spiritum sanctum qui datus est eis. PRAETEREA libro de
gratia Christi, cap. 21. iam citato, postquam dixit bonam vo-
luntatem dici charitatem, statim addit, ipsam esse per quam
efficimur filij Dei. ITEM lib. 4. in Iulianum, cap. 3. dicit se bo-
nam voluntatem appellare bonum illud, per quod solum ho-
mo potest ad externam vitam, regnumque perduci. DENIQUE
lib. 1. de libero arbitrio, c. 12. definit Augustinus bonam
voluntatem

voluntatem, appetitum rectè viuendi, & ad summam sapien-
tiam perueniendi: rectè autem viuere neminem posse, nisi
prius Filius Dei per regenerationem effectus sit, docet idem
Augustinus lib. I. cap. 2. contra duas epistolas Pelagianorum.

Quod verò in argumento additur, promitti pacem homi-
nibus bonæ voluntatis; nihil efficit contra nos. Nam in pri-
mis codices Græci non habent: *Pax hominibus bonæ voluntatis*; sed;
In terra pax hominibus bonæ voluntatis: nomen quo-
que *Bonæ voluntatis*, non est *δέλιμα ἀγάδων*, sed *εὐδοκία*,
quod nomen non solet significare amorem hominis erga
Deum, sed amorem Dei erga homines. Itaque cùm dicitur:
In terra pax in hominibus bonæ voluntatis, sensus est, Annun-
ciatur hominibus pax, quæ est ipsa Dei bona voluntas erga
iplos. Secundum verò Latinos codices, in quibus habetur: *In*
terra pax hominibus bonæ voluntatis, sensus est, Annunciatur
in terra pax hominibus, pax (inquam) bonæ voluntatis Dei
erga eos.

DECIMATERTIA obiectio. Augustinus epist. 143. ad Iu-
lianum dicit, per charitatem adimpleri in nobis, si quid diui-
næ legis & admonitionis implemus: Sed Catechumeni ante
remissionem peccatorum, multum implent diuinæ legis, cùm
ad Baptismum accedunt. Item libro de gratia Christi, cap. 26.
dicit nullum bonum opus sine charitate imputari, nec esse
verè bonum opus. At Catechumenorum opera non sunt om-
nia peccata: igitur Catechumeni charitate præditi sunt, e-
tiam ante remissionem peccatorum.

RESPONDO per charitatem impletur, si quid diuinæ le-
gis impletur, quia sine charitate nullum mandatum seruare
possumus: nisi secundum substantiam operis: sine charitate e-
tiam nullum bonum opus imputatur, nec est verè bonum,
secundum Augustinum, quia ipse id vocat bonum, quod est
meritorium vitæ æternæ. Catechumeni autem ante remissio-
nem peccatorum seruant aliquid legis, secundum substan-
tiam operis, & faciunt opera bona, sed non meritoria vitæ æ-
ternæ.

DECIMA QVARTA obiectio. AVGVSTINVS lib. 2. con-
tra duas epistolas, cap. 9. *Quid est, inquit, boni cupiditas, nisi*
charitas? de qua Ioannes sine ambiguitate loquitur, dicens;
Charitas ex Deo est: nec initium eius ex nobis, & perfectio ex
Deo,

Deo,

Deo, sed si charitas ex Deo est, tota nobis ex Deo est. Sed initium bonæ cupiditatis habetur ante remissionem peccatorum; ergo & charitas.

RESPONDEO, Augustinus non dicit, quodlibet initium cupiditatis boni esse charitatem, sed ipsam perfectam bonam cupiditatem: distinguit enim initium charitatis ab ipsa charitate, & utrumque dicit esse ex Deo, quia qui infundit charitatem, ipse idem antea inspirat bona desideria, quibus homo disponitur ad charitatem. Id quod clariùs docet lib. de gratia & libero arbitrio, cap. 18. *Sine suo fructu, inquit, admoneretur liberum arbitrium, querere Dei donum, de quo Ioannes ait: Dilectio ex Deo est: nisi prius acciperet aliquid dilectionis.* Hic vides, dari homini aliquid dilectionis, quod nondum charitas dici potest, & per illud disponi ad veram charitatem, de qua Ioannes ait: *Charitas ex Deo est.*

DECIMA QUINTA obiectio sumitur ex Leone, qui serm. 9. de passione Domini; & Bernardo, qui in lib. de diligendo Deo, dicunt, in Petro, cum Christum negavit, non fuisse extinctam charitatem.

RESPONDEO, S. Thomas in quæstionibus disputatis quæst. de charitate, art. ult. & in 2. 2. quæst. 14. art. ult. recitavit, charitatem Petri à Bernardo dici sopitam fuisse, non extinctam, quia statim rediit, ac si sopita tantum fuisset: à Leone autem dici non eversam dilectionem, sed constantiam fuisse turbatam. Quia non peccavit Petrus ex odio Christi, sed ex timore mortis, & ideo mansit dilectio, sed non super omnia: dilexit enim Petrus semper Christum, sed in illo timore magis se, quam Christum dilexit.

DECIMA SEXTA obiectio. Multi catechumeni vera charitate flagrant, & tamen nondum habent peccatorum remissionem, cum non sint in Christo regenerati: vera igitur charitas cum reatu peccati mortalis haberi potest. AUGUSTINUS in 1. tract. 13. in Ioan. *Quantumcunque, inquit, Catechumenus proficiat, adhuc sarcinam suam iniquitatis portat, nec dimittitur, nisi cum venerit ad Baptismum.* Et li. 4. de Baptismo contra Donatistas, cap. 21. *Non dubito, inquit, Catechumenum Catholicum divina charitate flagrantem, hæretico baptizato antepone, &c.* Et infra: *Sicut autem bono Catechumeno Baptismus dæst ad capeffendum regnum caelorum*

fic malo baptizato & vera conuerso. Præterea idem Augustinus epist. 7. ad Dardanum, lib. I. de prædestinat. Sanctorum, cap. 7. & lib. I. quæst. 2. ad Simplicia. & lib. I. de Baptismo, cap. 8. & lib. 4. cap. 21. dicit Cornelium Centurionem, licet laudatum in Scripturis, nondum talem fuisse, vt saluus esse posset, nisi per Sacramentum Baptismi incorporaretur Ecclesiæ. Et de se scribit lib. 9. Confess. cap. 4. *Et insinuati sunt mihi in profundo nutus tui, & gaudens in fide laudauis nomen tuum: & ea fides me securum esse non sinebat de præteritis peccatis meis, quæ mihi per Baptismum tuum remissa nondum erant.* P R A E T E R E A S. L E O epist. 91. ad Theodorum Episcopum Foroiulij: *Diuina, inquit, bonitatis præsidis ordinatum est, & in indulgentia Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum, nequeat obtineri.* I T E M Richardus de sancto Victore, in lib. de potestate ligandi & soluendi, cap. 91. dicit apertè, posse hominem esse in charitate, & simul in reatu æternæ damnationis: quod etiam affirmat Thomas Waldensis tomo 2. de Sacramentis, cap. 97.

R E S P O N D E O, ad P R I M V M locum Augustini, dico eum loqui de iis Catechumenis, qui negligunt ad Baptismum accedere: tales enim quantumuis proficiant, nunquam sunt verè iustificati, cum nec in re, nec in voto Sacramentum Baptismi habeant, nec vera charitate flagrent; vera enim charitas, & verum Baptismi votum, non permittunt hominem esse negligentem, vel contemptorem Baptismi. Quare ibidem A U G U S T I N V S: *Ad hoc, inquit, viam præbuit Dominus noster, ne quis arrogans, eo quòd habeat abundantiam alicuius gratiæ, dedignaretur baptizari Baptismo Domini. Quantumcunque enim Catechumenus proficiat, adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat, nec illi dimittitur, nisi cum venerit ad Baptismum, quod intellige, in re, aut in vero ardenti desiderio: nam apud Deum animus pro facto reputatur.* Quare idè Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 23. scribit, latronem, qui cum Christo crucifixus fuit, non caruisse Baptismo; quia non eius accipiendi voluntas defuit, sed non accipiendi necessitas adfuit.

Ad S E C V N D V M dico, Catechumenum diuina charitate flagrantem, non carere remissione peccatorum. Quòd autem defuit illi Baptismi susceptio ad capeffendum regnum cœlorum,

lorum, non idè est, quia non habeat remissionem peccatorum, sed quia tenetur Baptismum suscipere, nisi necessitate aliqua excludatur, & si contempserit aut neglexerit accipere, reus erit, & damnabitur; non quia nunquam habuerit remissionem peccatorum, sed quia Sacramentum contempserit, cuius virtute & voto iustificatus erat. Ita AUGUSTINVS ibidem: *Veruntamen, inquit, Cornelius, si etiam Spiritu sancto accepto baptizari nolisset, contempserat tantum Sacramenti remissionem.*

AD TERTIVM dico, Cornelium ante Baptismum procul dubio accepisse remissionem peccatorum, saltem posteaquam fidem à B. Petro audiuit, & votum Baptismi habuit: nam dicitur Act. 10. etiam Spiritum sanctum inhabitantem habuit. Augustinus autem locis notatis, loquitur de eo tempore, quo Cornelius nihil adhuc de Christo audierat, & ne votum quidem Baptismi habebat: nam de alio tempore ita loquitur ipse idem AUGUSTINVS quæst. 33. in Num. Cornelius, inquit, audiens, & credens quod predicauerat Petrus, mundatus est, ut ante visibilem Baptismum, cum suis, qui aderant, acciperet donum Spiritus sancti; Veruntamen nec visibile Sacramentum contemni potuit, ut ablutus etiam extrinsecus, lauaret quodammodo vestimenta sua. Idem dicit CHRYSOSTOMVS homil. 24. in Acta Apostol. Vide, inquit, dispensationem Dei: non permittit absolui sermonem, neque præcepto Petri fieri Baptismum, sed ubi exhibuerunt se merito admirabili, & crediderunt omnino Baptisma esse remissionem peccatorum; tunc aduenit Spiritus. Et infra explicans illud: Nunquid aquam quis prohibere potest? &c. introducit Petri loquentem: Totum, inquit, factum est, quod magis necessarium fuit Baptisma; iam factum est, quo & nos baptizati sumus, &c. Hieronymus lib. 2. in Iouinianum: Cornelius Centurio, ut Spiritum sanctum acciperet antequam Baptisma, eleemosynis meruit, crebrisque ieiuniis.

AD locum ex Confessionibus, dico, merito Augustinus ante Baptismum nunquam fuisse securum: quia non cessabat, se veram charitatem & contritionem habere, nec cessabat totum quod poterat, ad remissionem peccatorum accipiendam. Cum autem dicit: *Peccata mea nondum remisera*, loquitur secundum conscientiam suam, ipse enim ita exitus

mabat, nec poterat homo pius & humilis aliter existimare; non tamen propterea sequitur id verum fuisse. Nam & plerique Sanctorum, dicunt, se maximos esse peccatores, & dignos Gehenna; & licet mendaces non sint, quia dicunt quod sentiunt: falsum tamen sine dubio dicunt.

Ad locum Leonis, qui ait non posse hominem Deo reconciliari sine Sacerdotali Absolutione; Respondeo, id esse intelligendum, in re, vel in voto: nam ibidem scribit Leo, veram conuersionem nullam veniæ moram pati, & citat illud Propheticum: *Cum reuersus ingemueris, tunc saluus eris.*

Ad locum Richardi dico, eundem Richardum in eodem libro semet explicare. Nam cap. 4. docet, statim atque aliquis perfectè ad Deum conuertitur, remitti ei reatum pœnæ æternæ, siue mutari reatum pœnæ æternæ in reatum pœnæ temporalis, etiam ante Sacramenti susceptionem. Et cap. 8. scribit, licet per contritionem pœna æterna sit remissa, tamen verè etiam remitti per Absolutionem Sacerdotis, quia in voto & pacto huius Absolutionis remissa fuerat. Quod igitur postea dicit, cap. 19. charitatem consistere cum reatu pœnæ æternæ; non est intelligendum, vt verba sonare videntur, sed sensus eius est, habere hominem cum vera charitate adhuc debitum mortis æternæ, quâdo non suscepit actu Sacramentum, quia nondum impleuit pactum & votum, in quo remissa sunt ei peccata; & si ex negligentia pactum illud non impleat, proculdubio damnandum, non quia non habuerit antè remissionem peccatorum, sed quia pactum non seruauit. Id verò ex ea similitudine, quâ ibidem adducit, apertissimè colligitur. Nam probare volens, charitatem consistere cum debito mortis æternæ, dicit, Patriarchas & Prophetas cum magna charitate de hac vita migrasse, & tamen mansisse apud inferos cum debito mortis æternæ, donec Christus sua morte eos liberauit. Certum est autem, Patres illos non habuisse debitum mortis æternæ, nisi ea ratione, quia remissa erant eis peccata in virtute mortis Christi futuræ, & si ea nunquam fuisset, ipsi quoque nunquam de inferno exissent. Atq; ad hunc modum exponenda videtur sententia Hugonis de S. Victore, lib. 2. de Sacramentis, part. 14. cap. 8.

Ad VLTIMUM ex Thoma Waldensi, dicimus, Thomam Waldensem docere velle, solam charitatem sine Sacramento,

O O O O O

vel

vel in re vel in voto, hominē à peccato non liberare. Et quamquam vera charitas esse non potest sine Sacramento, vel in re, vel in voto: nec enim fieri potest, ut aliquis diligat Deum super omnia, & non desideret ea remedia, quæ Deus instituit pro reconciliatione peccatoris; tamen si per impossibile aliquis diligeret super omnia Deum, & tamen nollet Sacramenta suscipere, non iustificaretur. WALDENSIS autem illud scripsit contra Wiclefum, qui sentiebat, Baptismum aquæ non esse nisi signum internæ renouationis; quæ est etiam hæresis Calvinistarum. Verba eius hæc sunt: *Quamuis bonus fuerit, plena fide; dico tamen sine visibili Sacramento, vel re ipsa, vel affectu grauidò consequuto, sine aqua saluus esse non poterat, &c.* quæ sunt omninò consentanea doctrinæ, quam tradit Concilium TRIDENTINVM sess. 14. cap. 4. vbi docet contritionem quidem reconciliare hominem Deo ante susceptionem Sacramenti: tamen eam reconciliationem non esse tribuendam soli contritioni, sed contritioni cum voto Sacramenti suscipiendi, quod votum semper in ea includitur.

DECIMASEPTIMA obiectio. Si per contritionem peccata remittuntur, quorsum homines contriti baptizantur, vel reconciliantur? & nõne falsa est forma Sacramenti: *Ego te baptizo, vel absoluo*; si is iam lotus & absolutus est, cuius loquimur?

RESPONDEO, Sacramentum non frustrà suscipitur ab eo, qui per veram contritionem iustificatus est. PRIMÒ, quia Sacramentum auget gratiam, & pœnam temporalem remittit, vel totam, ut in Baptismo, vel ex parte, ut in Absolutione: Contritio enim cum solo Sacramenti voto, culpam quidem purgat, sed reatum totius pœnæ temporalis raro admodum tollit. SECUNDO, quia nemo certò scire potest, si veram contritionem habuisse; & attritio cum solo Sacramenti voto non iustificat. Itaque ut quis de adepta indulgentia securior sit, debet omnia illa remedia adhibere, quæ Deus ad peccata purganda instituit. TERTIO, quia pactum impleri debet, quod cum Deo quodammodo pepigit, qui per votum Sacramenti suo tempore suscipiendi, gratiam reconciliationis accepit.

NEQUE forma Sacramenti redditur falsa. Nam qui dicit *Ego te baptizo vel absoluo*; non affirmat se absolutè baptizatum

rate vel absoluere, cùm non ignoret multis modis fieri posse, vt neque baptizet neque absoluat, licet ea verba pronunciet, nimirum si is, qui Sacramentum suscipere videtur, fortè non habeat suscipiendi intentionem, vel non sit ritè dispositus, aut obicem ponat. Igitur Minister illis verbis nihil aliud significat, nisi se, quod in se est, Sacramentum reconciliationis vel absolutionis impendere; quod vim habet in homine disposito peccata omnia dimittèdi. Quare S. Thomas in 3. part. quæst. 84. art. 3. ad vltimum, ita exponit verba illa: *Ego te absoluo*, id est, Sacramentum Absolutionis impendo.

PRAETEREA, quemadmodum (vt in responsione ad 4. objectionem diximus) S. David orabat: *Amplius lava me ab iniquitate mea*, ita potest etiam idem peccatum sæpiùs ad Confessionem adduci, sæpiùsque ministerio Sacerdotis absolui: quia dum in hac vita sumus, semper aliquid ex peccato inductū, purgari potest, vt pœnæ temporalis reatus, aut vulnus aliquod ex peccato relictum. Sed de his satis.

CAPVT XV.

Nullum esse peccatum, quod per veram Pœnitentiam non deleatur.

SEQVITVR quæstio NONA; Vtrum omnia peccata per veram Contritionem siue Pœnitentiam deleantur: est autem duplex sensus huius quæstionis. ALTER, an omnis peccator possit agere Pœnitentiam: sunt enim qui existiment, interdum aliquos, vel ob multitudinem, vel ob magnitudinem peccatorum ita deseri à Deo, vt nūquam sint auxilium diuinum ad rectè pœnitendum habituri. ALTER sensus est, an si quis egerit Pœnitentiam, nulla sit tanta peccatorum multitudo, vel gravitas, quæ pœnitendo nō possit expiari. Nam & Nouatiani videntur in ea sentētia fuisse, vt ob grauissima quædam scelera nulla ratione Deus placari posset, vt ex Paciano in epist. 3. ad Simpronianum, & ex Ambrosio lib. I. de Pœnitentia, cap. 9. & lib. 2. cap. 2. & 4. intelligimus: & Richardus Armachanus, lib. 9. quæstionum Armenorum, cap. 27. probabile esse docuit; ob quædam ingentia crimina nō posse veniam impetrari etiam si

O O O O O 2

age-